

Brüssel, 30.5.2013
COM(2013) 310 final

**KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE NING
EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE**

**Neljas aruanne nõukogu direktiivi 93/7/EMÜ (liikmesriigi territooriumilt
ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtuste tagastamise kohta) kohaldamise kohta**

(EMPs kohaldatav tekst)

SISUKORD

1.	Sissejuhatus	3
2.	Direktiivi 93/7/EMÜ kohaldamist käsitleva kolmanda aruande (2004–2007) järelused	3
3.	Pärast kolmanda aruande esitamist toimunud areng	4
3.1.	Katse direktiivi kodifitseerida	4
3.2.	Kultuuriväärtuste tagastamise töörühm „Return of cultural goods”	4
3.3.	Muud kultuuriväärtustega seonduvad algatused	5
4.	Direktiivi kohaldamine aastatel 2008–2011	6
4.1.	Liikmesriikide aruanded kohaldamise kohta	6
4.2.	Hinnang direktiivi kohaldamisele	7
5.	Edasine tegevus	8
	Lisa	9

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE NING EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE

Neljas aruanne nõukogu direktiivi 93/7/EMÜ (liikmesriigi territooriumilt ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtuste tagastamise kohta) kohaldamise kohta

(EMPs kohaldatav tekst)

1. SISSEJUHATUS

Nõukogu 15. märtsi 1993. aasta direktiiviga 93/7/EMÜ¹ kehtestati liikmesriikide ametiasutuste vahel halduskoostöö mehhanismid ning liikmesriigi territooriumilt ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtuste tagastamise õiguslik menetlus.

Vastavalt direktiivi 93/7/EMÜ (edaspidi „direktiiv”) artiklile 16 on liikmesriigid esitanud komisjonile aruanded direktiivi kohaldamise kohta aastatel 2008–2011². Komisjon koostas nende aruannete alusel käesoleva dokumendi, mis on neljas hindamisaruanne direktiivi kohaldamise kohta³. See aruanne on adresseeritud Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele.

2. DIREKTIIVI 93/7/EMÜ KOHALDAMIST KÄSITLEVA KOLMANDA ARUANDE (2004–2007) JÄRELDUSED

Direktiivi kohaldamist käsitlevas kolmandas hindamisaruandes järeldati, et direktiiv on teatavate kultuuriväärtuste tagasisaamisel kasulik vahend ning seega Euroopa Liidu sobiv meede, mis toetab liikmesriikide tegevust kultuuripärandi säilitamisel. Aruandes kajastus siiski liikmesriikide kahetsus direktiivis sisalduvate piirangute pärast, eelkõige seoses tagastamisnõude esitamise lühikese tähtajaga.

Vastavalt aruandele on halduskoostöö ja teabevahetus paranenud nii liikmesriikides endis (kultuuri-, tolli-, politseiasutuste jne vahel) kui ka eri liikmesriikides direktiivi eest vastutavate ametiasutuste vahel. Siiski tõdeti, et liikmesriikidevahelist koostööd ja teabevahetust tuleks veelgi parandada.

Liikmesriigid on seisukohal, et direktiivi vähene kasutamine (nii seoses halduskoostöö meetmetega kui ka riiklikes kohtutes algatatud menetlustega) tuleneb selle liiga piiratud reguleerimisalast ning tagastamisnõude esitamisele seatud piirangutest.

¹ Nõukogu direktiiv 93/7/EMÜ, 15. märts 1993, liikmesriigi territooriumilt ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtuste tagastamise kohta (EÜT L 74, 27.3.1993, lk 74), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 96/100/EÜ, 17. veebruar 1997 (EÜT L 60, 1.3.1997, lk 59) ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2001/38/EÜ, 5. juuni 2001 (EÜT L 187, 10.7.2001, lk 43).

² Oma tähelepanekud saatsid komisjonile 22 liikmesriiki.

³ Komisjoni esimene aruanne nõukogule, Euroopa Parlamendile ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele nõukogu määruse (EMÜ) nr 3911/92 (kultuuriväärtuste ekspordi kohta) ja nõukogu direktiivi 93/7/EMÜ (liikmesriigi territooriumilt ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtuste tagastamise kohta) kohaldamise kohta, KOM(2000) 325 lõplik, 25. mai 2000. Komisjoni teine aruanne nõukogule, Euroopa Parlamendile ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele nõukogu direktiivi 93/7/EMÜ (liikmesriigi territooriumilt ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtuste tagastamise kohta) kohaldamise kohta, KOM(2005) 675 lõplik, 21. detsember 2005. Komisjoni kolmas aruanne nõukogule, Euroopa Parlamendile ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele nõukogu direktiivi 93/7/EMÜ (liikmesriigi territooriumilt ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtuste tagastamise kohta) kohaldamise kohta, KOM(2009) 408 lõplik, 30. juuli 2009.

Kõnealuses aruandes võttis komisjon endale kohustuse algatada direktiivi võimalikku läbivaatamist käsitlev mõttevahetus. Esimeseks sammuks oli töörühma moodustamine kultuuriväärtuste ekspordi ja tagastamise komitee raames. Töörühma eesmärk oli põhjalik analüüs direktiivi kohaldamise kohta.

3. PÄRAST KOLMANDA ARUANDE ESITAMIST TOIMUNUD ARENG

3.1. Katse direktiivi kodifitseerida

2007. aastal kuulus direktiivi 93/7/EMÜ kodifitseerimine komisjoni ühenduse õigustiku lihtsustamist käsitlevasse programmi. Kodifitseerimisettepanek eemaldati programmist pärast Euroopa Liidu Kohtu 6. mai 2008. aasta otsust (kohtuasi C-133/06)⁴.

Kohtuotsuses leiti, et direktiivi 93/7/EMÜ kodifitseerimisettepaneku tekstis sisaldub teisene õiguslik alus⁵. Direktiivi kodifitseerimisega ei olnud seega võimalik jätkata, kuna kõnealune säte oleks tulnud välja jätta, mis oleks tähendanud sisulist muudatust ja läinud kodifitseerimisest kaugemale.

3.2. Kultuuriväärtuste tagastamise töörühm „Return of cultural goods”

Kolmanda aruande järeldustest lähtuvalt astus komisjon direktiivi läbivaatamiseks vajalikud sammud.

Kõigepealt moodustas komisjon 2009. aastal direktiivi kohaldamise eest vastutavatest riiklike ametiasutuste esindajatest koosneva töörühma „Return of cultural goods”. Rühma ülesandeks oli i) selgitada välja direktiivi rakendamisel tekkivad peamised probleemid ja ii) pakkuda välja tõhusad ja vastuvõetavad lahendused direktiivi võimalikuks läbivaatamiseks. Töörühm loodi kultuuriväärtuste ekspordi ja tagastamise komitee raames.

Kõnealune töörühm tõi aastal 2011 koostatud järeldustes, et direktiiv 93/7/EMÜ tuleb läbi vaadata, et tõhustada rahvuslikuks rikkuseks peetavate kultuuriväärtuste tagastamise süsteemi. Suur osa töörühma liikmetest pooldas seoses võimaliku läbivaatamisega järgmisi ettepanekuid: i) pikendada ühe aasta võrra tagastamisnõude esitamise tähtaega ning kahe kuu võrra tähtaega, mille jooksul taotluse esitanud liikmesriigi pädevatel asutustel on võimalus kontrollida, kas teises liikmesriigis leitud eseme puhul on tegemist kultuuriväärtusega, ii) täpsustada direktiivi mõningaid sätteid direktiivi kohaldamise tõhustamiseks, näiteks määrata kindlaks ühised kriteeriumid, mille abil ühtlustada mõiste „nõuetekohaselt hoolikas” tõlgendamist omanikule makstavate hüvituste kohaldamiseks või iii) pikendada direktiivi hindamise aruannete koostamise tähtaega.

Töörühma liikmed väljendasid seisukohti direktiivi kohaldamist käsitlevate muude ettepanekute kohta, eelkõige seoses lisas esitatud väärtusläve ja/või vanusenõude kaotamisega teatavate esemete kategooriate puhul, samuti lisa väljajätmise, hoolsuskohustuse tõendamise kehtestamise või eraisikute võimalusega esitada tagastamisnõue.

Töörühma liikmed rõhutasid samuti muude mitteseadusandlike vahendite kasutamise tähtsust pädevate ametiasutuste vahelise koostöö ja teabevahetuse parandamiseks ning seeläbi kultuuriväärtuste tagastamise lihtsustamiseks.

⁴ Vt 6. mai 2008. aasta otsus kohtuajandis C-133/06: Euroopa Parlament vs. Euroopa Liidu Nõukogu, EKL 2008, lk I-03189, aadressil <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62006CJ0133:ET:HTML>

⁵ Tegemist oli sättega, milles nähti ette, et komisjoni ettepanekul vaatab nõukogu iga kolme aasta järel läbi direktiivi lisas märgitud summad ja kui see on vajalik, siis ajakohastab neid.

Töörühma töö ning selle liikmete individuaalne panus olid olulisteks lähtekohtadeks direktiivi 93/7/EMÜ läbivaatamist käsitleva mõjuanalüüsi koostamisel⁶.

Töörühma „Return of cultural goods” järeldused esitati kultuuriväärtuste ekspordi ja tagastamise komitee 24. oktoobril 2011. aastal toimunud 17. koosolekul.

3.3. Muud kultuuriväärtustega seonduvad algatused

Kultuuriväärtustega ebaseadusliku kauplemise tõkestamisele ja selle vastu võitlemisele on ELi institutsioonid ja liikmesriigid, samuti mõned sellised rahvusvahelised organisatsioonid nagu Interpol ja UNESCO hakanud üha suuremat tähelepanu pöörama.

Kultuuriväärtuste ekspordi käsitlev nõukogu määrus kodifitseeriti 2008. aastal (18. detsembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 116/2009)⁷. 2011. aastal võttis komisjon vastu aastaid 2000–2010 hõlmava kõnealuse määruse kohaldamist käsitleva teise aruande⁸.

Vastusena ELi Nõukogu 2008. aastal⁹ esitatud taotlusele tellis komisjon uuringu kultuuriväärtustega ebaseadusliku kauplemise tõkestamise ja selle vastu võitlemise kohta Euroopa Liidus. Kõnealuse uuringu lõpparuanne (esitatud 2011. aasta lõpus) sisaldab loetelu rahvusvahelise ja ELi õiguse vahenditest kultuuriväärtuste valdkonnas ning samuti kultuuriväärtustega ebaseadusliku kauplemise tõkestamise ja selle vastu võitlemise takistustest ja raskustest¹⁰.

Kõnealuses aruandes esitatakse mitmed soovitused ebaseadusliku kaubanduse tõkestamiseks ja selle vastu võitlemiseks. Näiteks soovitatakse võtta kasutusele Euroopa tasandil kultuuriväärtuste ebaseadusliku kaubanduse tõkestamise ja selle vastu võitlemisega tegelevate haldusasutuste ja institutsioonide vahelise koostöö süsteem, luua Euroopa internetiportaal, ratifitseerida UNESCO ja UNIDROIT’ rahvusvahelised konventsioonid,¹¹ seada liidu tasandil sisse kohustus anda teavet internetimüügi veebisaitidest, ühtlustada kultuuriväärtuste väljasaatmist lubavaid riiklikke dokumente, luua nn pass ELis liikuvatele kaupadele ning muuta kohustuslikuks kultuuriväärtusega vallasasjade politseiregistri pidamine. Samuti soovitatakse vaadata läbi direktiiv 93/7/EMÜ selle tõhususe parandamiseks kultuuriväärtuste tagastamise küsimuses ning koostada kultuuriväärtuste tagastamist käsitlevad heade tavade suunised.

Nimetatud aruande ja muude sellealaste tööde valguses esitas ELi Nõukogu 13.–14. detsembril 2011 komisjonile ning liikmesriikidele kultuuriväärtuste ebaseaduslikku kaubandust käsitlevad soovitused. Selles kutsutakse komisjoni toetama liikmesriike

⁶ Need dokumendid ei ole avalikud.

⁷ ELT L 39, 10.2.2009, lk 1.

⁸ Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele, milles käsitletakse nõukogu 18. detsembri 2008. aasta määruse (EÜ) nr 116/2009 (kultuuriväärtuse ekspordi kohta) rakendamist, KOM(2011)382 lõplik, 27.6.2011.

⁹ Nõukogu järeldused kultuuriväärtuste salakaubaveo ennetamise ja tõkestamise kohta, Brüssel, 27.–28. november 2008 http://register.consilium.europa.eu/pdf/fr/08/st14/st14224-re02_fr08.pdf

¹⁰ *Study on preventing and fighting illicit trafficking in cultural goods in the European Union* (Kultuuriväärtustega ebaseadusliku kauplemise tõkestamist ja selle vastu võitlemist käsitlev uuring), CECOJI-CNRS-UMR 6224 (Prantsusmaa), 2011. Uuring on kättesaadav prantsuse ja inglise keeles: http://ec.europa.eu/home-affairs/doc_centre/crime/docs/Report%20Trafficking%20in%20cultural%20goods%20EN.pdf#zoom

¹¹ UNESCO 1970. aasta kultuuriväärtuste ebaseaduslikku sissevedu, väljavedu ja omandiõiguse üleandmise keelamist ning ärahoidmise abinõusid käsitlev konventsioon ning UNIDROIT’ 1995. aasta konventsioon varastatud või ebaseaduslikult eksporditud kultuuriväärtuste kohta.

kultuuriväärtuste tõhusal kaitsmisel, eesmärgiga tõkestada ebaseaduslikku kaubandust ja selle vastu võidelda ning edendada vajaduse korral täiendavaid meetmeid¹².

Euroopa kultuurivaldkonna tegevuskava ja kultuurivaldkonna 2008.–2010. aasta töökava raames tegeles riiklikest ekspertidest koosnev avatud koordineerimismeetodil tegutsev töörühm kollektsoonide liikumise parandamist käsitleva küsimusega („Kollektsoonide liikuvus”). Kõnealuse töörühma üks alarühmadest, kes tegeleb varguste ja ebaseadusliku kaubanduse tõkestamise ning hoolsuskohustuse küsimustega, soovitas määrata kindlaks hoolsuskohustust käsitlevad olulised nõuded¹³.

Nõukogu poolt heaks kiidetud kultuurivaldkonna teises töökavas 2011–2014¹⁴ esitatakse kolm kultuuriväärtustega seonduvat olulist algatust.

Esiteks nähakse selles ette eksperdirühma loomine, kelle ülesanne on töötada välja töövahendid, mis hõlmaksid hea tava suuniseid ning eetikakoodeksit, mis käsitleb kultuuriväärtuste ebaseadusliku kaubanduse ja varguse vastu võitlemisel nõutavat hoolikust. Sellega seoses tuleks märkida, et 13.–14. detsembril 2011 kogunenud ELi Nõukogu soovitas kaasata pädevad sidusrühmad kõnealuse eksperdirühma loomisesse.

Teiseks analüüsib kollektsoonide liikuvust käsitlev avatud koordinatsiooni meetodil tegutsev eksperdirühm kunstiteoste laenamise ja laenutamise protsessi lihtsustamist Euroopa Liidus¹⁵.

Kolmandaks koostatakse uuring, mis käsitleb kunstiteoste hindamise süsteemi riiklike tagatiste, kindlustuse ja jagatud vastutuse seisukohast.

Samuti võttis komisjon 2010. aastal vastu määruse (EÜ) nr 44/2001 (kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades) uuesti sõnastamise ettepaneku. Selles ettepanekus nähakse ette eseme asukoha kohtute pädevus vallasasjadega seotud asjaõigust või vallasasja valdamist puudutavates tsiviilasjades. See kohtualluvus, mida kohaldatakse vallasasjade suhtes üldiselt, hõlmab ka omanike algatatud kultuuriväärtuste tagastamise nõudeid. Uus määrus tõhustab kultuuriväärtuste kaitset¹⁶.

4. DIREKTIIVI KOHALDAMINE AASTATEL 2008–2011

4.1. Liikmesriikide aruanded kohaldamise kohta

Liikmesriigid märgivad, et arusaadavatel põhjustel ei ole neil teavet kõikide nende territooriumilt ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtuste kohta¹⁷. Seepärast on raske hinnata, kas kõnealuste esemete ebaseaduslik väljaviimine on suurenenud või vähenenud.

¹² ELi Nõukogu järeldused kultuuriväärtuste vastase kuritegevuse ennetamise ja tõkestamise kohta, 13.–14. detsember 2011, <http://register.consilium.europa.eu/pdf/et/11/st17/st17541.et11.pdf>

¹³ http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/working-group-on-museum-activities_en.htm

¹⁴ Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate järeldused kultuurivaldkonna töökava kohta aastateks 2011–2014, ELT C 2.12.2010, lk 1. http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/european-agenda_en.htm

¹⁵ Töörühma tegemised on kättesaadavad aadressil http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/working-group-on-museum-activities_en.htm

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, 12. detsember 2012, (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (ELT L 351, 20.12.2012, lk 1).

¹⁷ Tšehhi Vabariik esitas siiski ülevaate, mis sisaldab riigist ebaseaduslikult väljaviidud ja teistes liikmesriikides leitud esemete arvu (189 alates aastast 1995), ning omaenda territooriumilt leitud ebaseaduslikku päritolu esemete arvu (243 alates aastast 1995). Ka Itaalia esitas teavet ebaseaduslikult väljaviidud esemete kohta (10 372 ajavahemikus 2008–2011). Andmed pärinevad kultuuripärandi kaitsmise eest vastutava politsei tehtud uurimistest. Peaasjalikult oli tegemist arheoloogilise väärtusega esemetega, mis olid pärit ebaseaduslikult läbi viidud väljakaevamistest. Ungari hinnangul ulatub ebaseaduslikult väljaviidud esemete arv aastas mitmesajani. Rumeenia politsei andmetel on Rumeenia

Liikmesriikide aruannetes täheldatakse järgmist:

- Direktiivi kohaldatakse harva eelkõige tagastamisnõude esitamiseks (vt lisas esitatud tabelid¹⁸).

Liikmesriigid põhjendavad direktiivi vähest kohaldamist direktiivi piiratud õigusliku ulatusega, eelkõige mis puutub lisas kehtestatud kategooriatesse, tagastamisnõude esitamiseks seatud lühikese tähtajaga ning riiklike kohtunike raskustega tagada artikli 9 ühetaoline kohaldamine seoses omaniku hüvitamisega eseme tagastamise korral.

Mõned liikmesriigid mainivad ka tagastamismenetlusega seonduvaid kulusid või raskusi teise liikmesriigi pädeva kohtu kindlaksmääramisel.

- Liikmesriikide keskasutuste vaheline koostöö ja teabevahetus on järk-järgult paranenud ja nii tuleks direktiivi parema kohaldamise eesmärgil jätkata.

Enamik liikmesriike arvab, et koostöö ja teabevahetus teiste liikmesriikide keskasutustega on hea, kuid Belgia, Bulgaaria, Tšehhi Vabariik, Saksamaa ja Ühendkuningriik leiavad, et koostöö ja teabevahetus ei ole piisaval tasemel. Näiteks on ametiasutuste arvates oluline see, et kasutusel oleksid head tehnilised vahendid, mille abil taotleda kadunud esemete otsimist, ja/või mitme töökeele kasutamine nende asutuste vahelistes kontaktides.

- Direktiivi läbivaatamine on vajalik.

Liikmesriigid on seisukohal, et direktiiv tuleks muuta tõhusamaks vahendiks liikmesriigi territooriumilt alates 1993. aastast ebaseaduslikult väljaviidud rahvuslikuks rikkuseks liigitatud kultuuriväärtuste tagastamisel. Sel eesmärgil toetavad liikmesriigid töörühma „Return of cultural goods” ettepanekuid praeguste sätete läbivaatamiseks.

Lisaks sellele toovad Bulgaaria ja Itaalia esile probleemi, mis on seotud selliste arheoloogiliste esemetega ebaseadusliku kauplemisega, mis pärinevad ebaseaduslikest väljakaevamistest, mistõttu on nende esemete päritolu ja riigist ebaseaduslikku väljaviimist raske tõendada. Nimetatud liikmesriigid soovivad, et direktiivi läbivaatamisel leitaks sellele probleemile lahendus.

Samuti kinnitavad liikmesriigid, et direktiivi liikmesriigi õigusesse ülevõtvaid sätteid tuleks kohaldada esmajärjekorras. Aga direktiivis sisalduvad piirangud tingivad sageli rahvusvaheliste konventsioonide või kriminaalmenetluste kasutamise kultuuriväärtuste tagastamiseks¹⁹.

4.2. Hinnang direktiivi kohaldamisele

Lisas esitab komisjon liikmesriikide keskasutuste teabe põhjal direktiivi artiklite 4 ja 5 kohaldamisega seotud juhtumid. Siiski ei lange need andmed alati kokku ja võivad olla ebatäpsed.

---

territooriumilt ebaseaduslikult väljaviidud 11 530 kultuuriväärtust (neist 11 300 arheoloogilise väärtusega esemed). Kreeka teavitab ebaseaduslikult väljaviidud esemetest, mille hulgas on 274 ikooni, 44 rooma-, bütsantsi- või hilisbütsantsi aegset arhitektuurisäilet, 1 20. sajandi maal, 5 vaasi (klassikalisesest ja Rooma ajastust), 8 münti ja 23 liturgilist eset. Kreeka täheldab ka, et märkimisväärselt on kasvanud varastatud hilisbütsantsi ikoonide arv.

¹⁸ Võrreldavate andmete saamiseks saatis komisjon direktiivi kohaldamise eest vastutavatele keskasutustele samalaadse küsimustiku kui see, mis saadeti eelmiste aruannete koostamisel. Küsimustiku süsteem tuleb andmete kogumise lihtsustamise ja usaldusväärsuse parandamise eesmärgil läbi vaadata.

¹⁹ Bulgaaria ja Poola on saavutanud tagastamised UNESCO konventsiooni kaudu. Rumeeniale on tagastatud UNIDROIT' kaudu 235 eset.

Enamasti on liikmesriikide keskasutuste halduskoostöö seotud liikmesriigi territooriumilt ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtuse otsimisega või sellise kultuuriväärtuse leidmisest teatamisega. Mõned liikmesriigid (näiteks Saksamaa, Iirimaa, Ungari, Läti, Austria, Madalmaad, Poola ja Rumeenia) teatavad, et on võtnud ka meetmeid eseme laadi kontrollimiseks, selle säilitamiseks või selleks, et välistada püüded tagastamisest kõrvale hoida.

Liikmesriikide aruannetes teatatakse kultuuriväärtuste tagastamisest, mis on toimunud pärast liikmesriikide asutuste vahelisi läbirääkimisi. Vastastikusel kokkuleppel toimunud tagastamisi on rohkem kui kohtu kaudu tagasi saadud esemeid. Mõlemad viisid on esitatud lisan.

Liikmesriikide aruannetes teavitatakse samuti kuuest tagastamisnõudest, millest üks on tõenäoliselt tagasi lükatud. Mõned direktiivi kohaldamise eest vastutavad riiklikud asutused on märkinud, et neil ei ole teavet tagastamisega seotud kohtumenetlustest.

Mitmed liikmesriigid, nende hulgas Belgia, Bulgaaria, Itaalia, Ungari, Poola ja Soome, toovad esile direktiivi piiratud kultuuriväärtuste tagastamise kindlustamisel. Need piirangud tulenevad eelkõige teatavate rahvuslike rikkuste suhtes kohaldatavatest väärtuslavedest ja tagastamisnõude esitamiseks seatud aastasest tähtjast. Samuti rõhutatakse probleeme, mis on seotud ebaseaduslikest väljakaevamistest pärinevate arheoloogiliste esemete tagastamisega, kuna nende esemete päritolu ja/või nende ebaseadusliku väljaviimise kuupäeva on raske tõendada (Bulgaaria ja Itaalia).

Riiklikes aruannetes rõhutatakse, kui tähtis on kõigi asjaomaste asutuste, eelkõige direktiivi kohaldamise eest vastutavate keskasutuste vaheline hea koostöö ja teabevahetus. Märgitakse, et liikmesriikide keskasutuste vaheline halduskoostöö on paranenud, aga see ei ole hästi struktureeritud ja esineb probleeme, mis on seotud keelebarjääriga. Samuti tuuakse aruannetes esile puudused asjaomaste asutuste vahelises teabevahetuses, mis vähendab selle tõhusust.

5. EDASINE TEGEVUS

Kultuuriväärtuste salakaubavedu on Euroopa Liidu liikmesriike vaevav pahe. Euroopa Liidu Nõukogu kutsus komisjoni üles toetama liikmesriike kultuuriväärtuste ebaseadusliku kaubanduse tõkestamisel ja sellega võitlemisel.

Direktiivi 93/7EMÜ läbivaatamine algas 2009. aastal. Seda algatust käsitlev avalik konsulteerimine lõppes 5. märtsil 2012²⁰.

Direktiivi 93/7/EMÜ läbivaatamine on võimalus parandada liikmesriigi territooriumilt alates 1993. aastast ebaseaduslikult väljaviidud rahvuslikuks rikkuseks liigitatud kultuuriväärtuste tagastamist.

Sellega seoses analüüsib komisjon ka seda, kuidas lihtsustada direktiivis sätestatud ülesannete täitmise eest vastutavate ametiasutuste vahelist halduskoostööd ja konsulteerimist.

XXX

Komisjon palub Euroopa Parlamendil, nõukogul ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteel käesolev aruanne teadmiseks võtta.

²⁰ http://ec.europa.eu/culture/news/201112-consultation_en.htm

Lisa

Vastastikusel kokkuleppel toimunud tagastamised, halduskoostöö ja tagastamismenetlused aastatel 2008–2011²¹

- Ülevaade vastastikusel kokkuleppel toimunud tagastamistest

Aasta	Tagastav liikmesriik	Taotlejariik	Tulemus
2008	Saksamaa	Tšehhi Vabariik	1 puust Pietà kuju (Močidlec)
2008	Saksamaa	Tšehhi Vabariik	4 puust kirikuisade kuju (Semín)
2008	Saksamaa	Tšehhi Vabariik	1 puust inglikuju (Klokočka)
2008	Hispaania	Rootsi	Arheoloogilise väärtusega esemed
2009	Saksamaa	Tšehhi Vabariik	1 puust inglikuju „Armastuse allegooria” (Česká Skalice)
2009	Saksamaa	Tšehhi Vabariik	1 puust inglikuju (Hněvčeves)
2009	Austria	Tšehhi Vabariik	1 puust Püha Johannes Nepomuki kuju (Přistoupim)
2009	Sloveenia	Itaalia	Gorzanise raamat
2009	Austria	Tšehhi Vabariik	1 Püha Anna kirikumaal (Noutonice)
2009	Saksamaa	Kreeka	90 antiikaja eset
2010	Madalmaad	Tšehhi Vabariik	Inglükujud (Hněvotín) (2)
2010	Saksamaa	Tšehhi Vabariik	1 puust Püha Nikolause kuju (Libníč)
2010	Austria	Bulgaaria	Arheoloogilised mündid
2010	Rootsi	Läti	Maalid
2010	Prantsusmaa	Hispaania	Lõuend
2011	Tšehhi Vabariik	Austria	Puust skulptuur „Päästja Kristus”

²¹ Allikas : liikmesriikide aruanded direktiivi kohaldamise kohta. Direktiivi 93/7/EMÜ kohaldamise eest vastutavad keskasutused on järgnevalt esitatud tabelleid kontrollinud. Siiski ei ole teatavatel juhtudel mõlemad asjaomased liikmesriigid andmeid kinnitanud. Konkreetse tagastamisega seotud andmed võivad olla esitatud mitmes tabelis.

2011	Ühendkuningriik	Kreeka	6 ikooni
2011	Eesti	Läti	3 ikooni
2011	Ühendkuningriik	Itaalia	2 käsikirja 14. ja 15. sajandist ning kirikuraamat 14. sajandist
2011	Saksamaa	Austria	Käsikirjakogu
2011	Saksamaa	Itaalia	Käsikiri
2011	Prantsusmaa	Saksamaa	2 skulptuuri

- Taotlused esemete otsimiseks (direktiivi 93/7/EMÜ artikli 4 lõige 1)

Aasta	Taotleja	Riik, kellele taotlus esitati	Tulemus
	Bulgaaria	Belgia	Esemeid ei leitud
	Itaalia Belgia	Saksamaa (6)	Esemeid leiti (2)
	Saksamaa	Austria	Eset ei leitud
2010	Ungari Prantsusmaa Kreeka Tšehhi Vabariik	Itaalia	Menetlus on pooleli (maal) Menetlus on pooleli (arhiivid) Menetlus on pooleli (ajaloolised mündid) Menetlus on pooleli (kuju)
2008	Leedu	Austria	Ese leiti (menetlus on pooleli)
2008 2010	Belgia Ühendkuningriik	Madalmaad	Esemed leiti (kirikuesemed) Esemed leiti (arheoloogilise väärtusega esemed)
2008-2011	Saksamaa Bulgaaria	Austria	(7) Osa esemeid leiti, osa mitte (2) Leitud ja tagastatud esemed (arheoloogilise väärtusega mündid)
2008-2011	Austria	Saksamaa (3)	Esemed leiti

2008-2011	Belgia Bulgaaria Tšehhi Vabariik Saksamaa Prantsusmaa Ungari Austria Portugal Rumeenia Slovakkia Soome	Kreeka	Esemeid ei leitud
	Bulgaaria	Poola	Menetlus on pooleli
	Poola	Saksamaa	Esemeid ei leitud
	Bulgaaria	Rumeenia	Esemeid ei leitud
	Itaalia (1) Ungari (3) Tšehhi Vabariik (1)	Ühendkuningriik (5)	Esemeid leiti 1 ese leiti, 2 eset ei leitud Eset ei leitud
2008-2011	Kreeka	Kõik liikmesriigid (39 juhtumit)	Esemeid ei leitud

- Teated esemete leidmise kohta (direktiivi 93/7/EMÜ artikli 4 lõige 2)

Aasta	Teate esitaja	Riik, kellele teade esitati	Tulemus
	Saksamaa (5)	Prantsusmaa Bulgaaria Itaalia Hispaania Taani	Positiivne (tagastati 2 skulptuuri) Meetmeid ei võetud Positiivne (tagastati vaas) Meetmeid ei võetud Meetmeid ei võetud
	Ungari Kreeka	Itaalia	Meetmeid ei võetud (vaas Apuuliast) Tagastamismenetlus on käimas (liturgilised esemed) Positiivne (tagastati kunstiesemed ja

Aasta	Teate esitaja	Riik, kellele teade esitati	Tulemus
2011	Hispaania		vanad raamatud)
	Itaalia	Prantsusmaa	Positiivne (tagastati maal)
	Eesti	Läti	Positiivne (tagastati 3 ikooni)
2010	Madalmaad	Prantsusmaa	Tagastamismenetlus on käimas (kuju)
2011		Prantsusmaa	Meetmeid ei võetud (arhiivid)
2010		Ühendkuningriik	Meetmeid ei võetud (arheoloogilise väärtusega esemed)
	Sloveenia	Austria	Teatatud ese, mida Austria ei ole tuvastanud
	Saksamaa Prantsusmaa	Poola	Positiivne (tagastati skulptuur) Abi anti esemete säilitamise eesmärgil (10 maali)
	Soome	Prantsusmaa	Meetmeid ei võetud

- Esitatud tagastamistaotlused (direktiivi 93/7/EMÜ artikkel 5)

Aasta	Taotleja	Riik, kellele taotlus esitati	Ese
2008	Tšehhi Vabariik	Austria	4 puust pühakukuju ja 2 reliikviat (menetlus tühistati)
2008	Itaalia	Saksamaa	Vana pronkskiiver (taotlus lükati tagasi)
2009	Tšehhi Vabariik	Madalmaad	Püha Anna kuju (menetlus on pooleli)
2009	Leedu	Austria	Skulptuur „Ülestõusnud Kristus” (menetlus on pooleli)
2010	Tšehhi Vabariik	Austria	2 kuju (menetlus on pooleli) 10 kuju (tagastatud)
2011	Tšehhi Vabariik	Austria	1 Püha Johannes Nepomuki kuju (Čímyšl)